

Uitvoeringsagenda sociale basis jeugd

2024-2026

Inhoud

Inhoud 2

Voorwoord 4

Inleiding 6

Ambitie 1: Inwoners hebben betekenisvolle sociale contacten en daginvulling 8

Ambitie 2: Inwoners zijn vitaal en gezond 12

Ambitie 3: Inwoners hebben gelijke kansen op een zelfredzaam leven 16

Ambitie 4: Overkoepelende randvoorwaarden 20

Voorwoord

Opgroeien en opvoeden gaan vrijwel altijd met vallen en opstaan. Op die momenten is -soms acuut- aandacht en nabijheid nodig en helpend om weer op te kunnen staan en verder te gaan. Investeren in een sterke pedagogische omgeving stimuleert de ontwikkeling van jeugdigen en ondersteunt ouders bij het opvoeden. Het draagt bij aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien en helpt bij het omgaan met alledaagse problemen. Door middel van een sterke sociale basis kunnen we antwoorden dichtbij, in het gewone leven, vinden bij gevoelens van angst of eenzaamheid, het missen van vrienden, het gebrek aan aandacht en nabijheid op momenten dat die nodig zijn, en het overvragen van ouders. Dit draagt bij aan kansrijke en veerkrachtige jeugdigen die tot bloei kunnen komen op hun eigen plek in onze maatschappij. En daarmee waarborgen we ook dat passende jeugdzorg in de toekomst tijdig beschikbaar blijft voor die jeugdigen en gezinnen die dit echt nodig hebben.

Michiel van Willigen
wethouder jeugd

Inleiding

Bij het bouwen aan een sterke sociale basis voor de jeugd gaan we uit van beschermende en versterkende factoren. We werken hierbij in lijn met de principes van het IJslands preventiemodel, dat is gericht op het creëren van een positieve leefomgeving (gezin, peergroep, school en vrije tijd) om jeugdigen gezond, veilig en kansrijk te laten opgroeien. Beschermende factoren bieden tegenwicht of compensatie als er al sprake is van risicofactoren of problemen. Ze zorgen ervoor dat problemen minder ernstig worden, of vanzelf weer overgaan en/of beter hanteerbaar zijn. Versterkende factoren hebben een positief effect, ook zonder dat er sprake is van risico's of problemen. Ze zorgen ervoor dat bijvoorbeeld de kansen om talenten te ontwikkelen worden vergroot. Het Nederlands Jeugdinstituut geeft hierover aan: "Vergeleken met risicogerichte aanpakken voor specifieke doelgroepen, blijkt dat het versterken van beschermende factoren met een positieve focus helpt de betrokkenheid van mensen in hun omgeving te activeren en te vergroten. Een focus op risico's en probleemgedrag versterkt de neiging om de ontwikkeling van kinderen en jongeren als verantwoordelijkheid van professionals te zien. Wat opvalt bij de onderzochte positieve aanpakken is de samenwerking tussen meerdere sectoren. Die is van belang omdat kinderen zich in meerdere leefomgevingen bewegen en meerdere sociale relaties hebben. Een ander kenmerk is dat deze aanpakken positieve ontwikkeling stimuleren via relaties en ontmoetingen door kinderen en jongeren eerst te leren kennen, te erkennen dat ze iets bij te dragen hebben en ze daarin een stem te geven. Daarnaast vindt het versterken plaats in het alledaagse leven en op vanzelfsprekende sociale en fysieke plekken." Het inzetten op de eigen kracht en stem van kinderen, jongeren en ouders is een belangrijk uitgangspunt in deze uitvoeringsagenda.

In de Visie sterke sociale basis zijn de volgende ambities voor de sociale basis geformuleerd:

1. Inwoners hebben betekenisvolle sociale contacten en daginvulling
2. Inwoners zijn vitaal en gezond
3. Inwoners hebben gelijke kansen op een zelfredzaam leven

Deze drie speerpunten vormen de basis voor voorliggende uitvoeringsagenda. Er gebeurt al veel om een sterke sociale basis, ook voor de jeugd, te bewerkstelligen. Dit is onder andere geborgd in:

- Beleidsagenda gezondheid 2022-2026 en Uitvoeringsplan beleidsagenda gezondheid 2022-2026
- Beleidsplan diversiteit en inclusie 2022-2026 en Uitvoeringsagenda diversiteit en inclusie
- Beleidsplan schulddienstverlening 2021-2025
- Beleidsplan vrijwilligersondersteuning, beleidsplan vrijwilligerswerk informele zorg en beleidsplan mantelzorg
- Notitie onderwijskansenbeleid 0-13 jaar 2021-2024 en Uitvoeringsagenda onderwijskansenbeleid 0-13 jaar 2021-2024
- Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2023-2026
- Plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord gemeente Zwolle
- Programma Samen voor een stevige basis
- Proeftuin Samenspel in de wijk
- Strategische onderwijsagenda 2022-2026 en Uitvoeringsagenda onderwijs
- Strategische veiligheidsagenda 2023-2026 en Procesplan voorkomen jonge aanwas aan de georganiseerde criminaliteit
- Zwols sportakkoord II 2023-2026 en Actieplan sport en bewegen

Deze uitvoeringsagenda vult voorgaande beleidslijnen aan en legt hierbij de nadruk op het versterken van de eigen kracht en samenkracht van kinderen, jongeren en ouders zelf én het opvoedklimaat rond gezinnen, in wijken en op scholen in Zwolle. In deze uitvoeringsagenda wordt per ambitie aangegeven wat onze subdoelen zijn en welke acties daaraan bijdragen. Het betreft hier zowel al lopende acties (die met het verstrijken van de tijd natuurlijk wel elke keer nieuwe generaties jeugdigen en ouders bereiken) als nog uit te voeren acties.

Het versterken van de sociale basis en het opvoedklimaat is een werk van lange adem; daarom is duurzame inzet van belang. Wel bewegen we hierbij mee met wat de maatschappij nodig heeft; dit betekent dat we stoppen met activiteiten als deze niet (meer) aansluiten bij de behoeften, en met onze activiteiten inspelen op nieuwe vraagstukken. We zien deze flexibiliteit en wendbaarheid steeds belangrijker worden.

Er wordt gemeten of de acties daadwerkelijk de doelgroep bereiken door middel van jaarlijkse prestatieafspraken met de uitvoerders van activiteiten, waarbij er doelen worden gesteld en gemonitord met betrekking tot het bereik van activiteiten. Elk jaar wordt de uitvoeringsagenda bijgewerkt en aangevuld met acties of ontwikkelingen. De opzet en doelen veranderen in principe niet gedurende de doorlooptijd.

Naast de gemeente zijn er andere partijen en inwonersinitiatieven die zich inzetten voor doelen genoemd in deze uitvoeringsagenda, zonder betrokkenheid van de gemeente. Deze komen niet terug in deze uitvoeringsagenda, maar leveren uiteraard ook een belangrijke bijdrage aan het gezond, veilig en kansrijk opgroeien in Zwolle.

Ambitie 1: Inwoners hebben betekenisvolle sociale contacten en daginvulling

Inwoners hebben betekenisvolle sociale contacten en daginvulling is een van de ambities van de Visie sterke sociale basis. In lijn met de Hervormingsagenda sociaal domein ligt hierbij in Zwolle de focus op de beweging van individuele zorg naar het samenbrengen van vragen. Door slimme verbindingen te maken, zorgen we ervoor dat vragen die anders individueel invulling zouden krijgen, meer in groepen worden beantwoord. Dat is nog steeds maatwerk, maar dan met de bonus van de wisselwerking met de groep. Door groepen met hetzelfde doel samen te brengen, kunnen jeugdigen of ouders elkaar versterken en leren van en met elkaar. Bij de daginvulling voor jeugd ligt de nadruk in Zwolle op zo normaal mogelijk meedoen in de samenleving; bij ervaren problemen halen we jeugdigen niet uit hun omgeving (school, thuis) maar halen we ondersteuning naar die omgeving zodat ze daar kunnen blijven functioneren (zie ook Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2023-2026).

Het belang van sociale binding blijkt onder andere uit de top 10 die het Nederlands Jeugdinstituut heeft opgesteld van beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren; sociale binding staat hierbij op de eerste plaats. Bij sociale binding gaat het om de emotionele band en het commitment van een jeugdige met sociale relaties in het gezin, de vriendengroep, vereniging, geloofsgemeenschap, school en wijk.

Ontmoetingen dragen bij aan het cultureel en sociaal kapitaal van jeugdigen en ouders, zowel voor contacten binnen de eigen groep (bonding), het contact met andere groepen (bridging) als voor het meedoen in de samenleving (linking). Naast ontmoetingsplekken dragen initiatieven waardoor kinderen, jongeren en ouders voor steun aan elkaar gekoppeld worden ook bij aan betekenisvolle sociale contacten en daginvulling (zie hiervoor ook het Beleidsplan vrijwilligersondersteuning).

Gerelateerde cijfers	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
% van de jongeren in klas 2 en 4 dat zich vaak tot (bijna) altijd eenzaam heeft gevoeld in de afgelopen vier weken						9% (Regio IJsselland = 9%)	
% van de jongeren in klas 2 en 4 dat zich soms eenzaam heeft gevoeld in de afgelopen vier weken						21% (Regio IJsselland = 19%)	
% van de 18-24 jarigen dat zich (zeer) sterk eenzaam voelt	5%		7%		5%		7%
% van de 18-24 jarigen dat zich matig eenzaam voelt	24%		24%		28%		30%
% van de huishoudens met kind(eren) van 0 t/m 17 jaar dat zich (zeer) sterk eenzaam voelt	5%		5%		4%		6%
% van de huishoudens met kind(eren) van 0 t/m 17 jaar dat zich matig eenzaam voelt	18%		19%		20%		23%
% van de ouders dat regelmatig of vaak hulp of steun van familie en bekenden krijgt bij de opvoeding		26%				31%	

Subdoelen	Actie(s)	Uitvoerder	Wanneer	Financiering	Status
Wijkgericht stimuleren van sociale verbindingen en maximaliseren van kansen en talenten van kinderen.	Inzet van ambulant jeugdwerk (gericht op de leeftijdsgroep 4-14 jaar). Jeugdwerkers gaan actief de wijk in, sluiten aan bij de leefwereld van kinderen in de buurt en de thuissituatie, en verbinden deze waar nodig met het onderwijs en andere samenwerkingspartners. Ambulant jeugdwerk vindt hoofdzakelijk plaats in de kwetsbare wijken, buurten en straten.	Travers Welzijn	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken	In uitvoering
Wijkgericht stimuleren van jongeren om verbinding met hun leefomgeving te maken, maatschappelijk betrokken te zijn, talenten te ontwikkelen en het sociale netwerk te vergroten, en -mede daardoor- afname van mogelijk aanwezige overlast en onveiligheid.	Inzet van ambulant jongerenwerk (gericht op de leeftijdsgroep 12-23 jaar met nadruk op de leeftijdsgroep 14-18 jaar). Jongerenwerkers gaan actief de wijk in en werken nauw samen met onderwijs, sociaal wijkteam, politie, wijkmanagement, en partners binnen het sociaal domein. Ambulant jongerenwerk vindt hoofdzakelijk plaats in de kwetsbare wijken, buurten en straten.	Travers Welzijn	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken	In uitvoering
	Vanuit het belang de verschillende leefdomeinen van jongeren te verbinden, zijn we aan het kijken naar de invloed die de inzet van jongerenwerk op scholen kan hebben op de verbinding school-wijk. We doen momenteel op vier plekken ervaring op met de inzet van jongerenwerk op scholen: in het middelbaar beroepsonderwijs, het voortgezet speciaal onderwijs, het praktijkonderwijs en het regulier voortgezet onderwijs (bij deze laatste levert de gemeente geen financiële bijdrage). Daarnaast vindt er een participatief actieonderzoek plaats naar de inzet van jongerenwerk in het praktijkonderwijs. In 2024 onderzoeken we of we deze verschillende ontwikkelingen naast elkaar kunnen leggen en een gezamenlijke conclusie kunnen trekken en volgen we het participatief actieonderzoek dat wordt gedaan, zodat de uitkomsten hiervan in 2025 kunnen worden geïncorporeerd in de subsidieafspraken.	Travers Welzijn	2024 evaluatie lopende ontwikkelingen, 2025 vervolgacties o.b.v. evaluatie	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken	In uitvoering + in ontwikkeling
	Landelijk wordt het belang van inclusief jongerenwerk onderschreven, waarbij bijvoorbeeld jongeren met een licht verstandelijke beperking of nieuwkomers ook hun plek vinden in de groep. Met de beweging die we maken naar het voorveld, is het van belang dat de benodigde kennis en vaardigheden om met deze groepen te werken hier aanwezig is. In 2024 verkennen we de stand van zaken en of eventueel versteviging van kennis en vaardigheden nodig is, zodat de uitkomsten hiervan in 2025 kunnen worden geïncorporeerd in subsidieafspraken.	Travers Welzijn	2024 verkenning, 2025 vervolgacties o.b.v. verkenning	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken	In uitvoering + in ontwikkeling
Faciliteren van laagdrempelige en veilige ontmoetingsplekken voor jongeren die vanwege hun sociale en/of economische status geen of niet makkelijk gebruikmaken van overige vrijetijdsvoorzieningen.	Inzet van accommodatie-gebonden jongerenwerk. In drie jongerencentra (gericht op de leeftijdsgroep 12-23 jaar) wordt het perspectief van jongeren in kwetsbare en risicovolle situaties vergroot door deze jongeren een veilige omgeving voor ontmoeten en ontwikkelen te bieden.	Travers Welzijn	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken	In uitvoering

Bevorderen van de sociaal-maatschappelijke deelname en participatie van jongeren met een afstand tot anderen, onderwijs en/of de arbeidsmarkt, door specifieke ondersteuning te bieden gericht op (sociaal-emotionele) ontwikkeling en het versterken van vaardigheden en talenten.	Inzet van specifiek gericht jeugdwerk en jongerenwerk. Hierbij gaat het om stedelijke projecten en diensten die specifieke ondersteuning bieden aan jongeren die extra uitdagingen hebben in hun persoonlijke ontwikkeling. Activiteiten kunnen in afstemming met de gemeente aangepast worden op basis van binnengekomen signalen, waarbij de focus ligt op een passend en complementair aanbod. Zo is een signaal dat (landelijke en lokale) cijfers laten zien dat meisjes meer psychische klachten en prestatiedruk ervaren dan jongens (zie ook ambitie 3). Onder specifiek gericht jeugdwerk en jongerenwerk vallen momenteel de projecten/diensten Fakkelteit, Makelt!/Jongerenroute, Vrouwen coachen meiden, Vuurkracht en School's cool.	Travers Welzijn	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken	In uitvoering
Stimuleren van laag-drempelige activiteiten voor jeugdigen onder leiding van vrijwilligers waarbij betekenisvolle sociale contacten worden bevorderd.	Uitvoering subsidieregeling jeugd- en jongerenwerk onder leiding van vrijwilligers. Binnen deze regeling kunnen vrijwilligersorganisaties subsidie aanvragen voor jeugd- en jongerenwerk dat bijdraagt aan het doel van deze regeling. Deze subsidieregeling heeft als doel een veilige plek voor ontmoeting en identiteitsontwikkeling voor jeugdigen te bevorderen. Hierbij gaat extra aandacht uit naar het bereiken van jeugdigen in een kwetsbare situatie die meer ondersteuning kunnen gebruiken.	Gemeente Zwolle	Doorlopend, geactualiseerde regeling vanaf 2024	Bestaand budget t.b.v. jeugd- en jongerenwerk onder leiding van vrijwilligers	In uitvoering, geactualiseerde regeling vanaf 2024
Faciliteren van jongerenparticipatie om betrokkenheid bij de gemeenschap te versterken.	Vormgeven aan jongerenparticipatie door middel van de ontwikkeling van het Zwolse jongerenplatform Blauwhaus. Doel van jongerenplatform Blauwhaus is een centrale plaats voor meningen en initiatieven voor jongeren te zijn en op deze manier participatie van jongeren in de stad te versterken. In de eerste helft van 2024 vindt de eindevaluatie plaats (welke wordt gecombineerd met de toezegging in de eerste helft van 2024 een informatienota aan de raad over jongerenparticipatie te sturen), op basis waarvan wordt besloten over voortzetting.	Travers Welzijn	Loopt, met eindevaluatie in de eerste helft van 2024. Op basis daarvan wordt besloten over voortzetting.	Investeringsbudget sociale basis c.q. vervolginvulling sociaal herstelplan	In uitvoering
Verminderen van chronische eenzaamheid onder jongeren.	Inzet op verminderen van eenzaamheid door jongeren te koppelen aan een maatje (vrijwilliger) dat ondersteunt waar nodig, bijvoorbeeld bij het versterken van het zelfvertrouwen of het vergroten van het netwerk.	Humanitas Match	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken	In uitvoering
	Waar het eerdere landelijke actieprogramma Eén tegen eenzaamheid zich nog specifiek richtte op het terugdringen van eenzaamheid onder ouderen, richt de vervolgaanpak Eén tegen eenzaamheid zich op alle leeftijden. Steeds meer wordt bevonden dat eenzaamheid niet alleen een probleem van ouderen is, maar zich op alle leeftijden kan voordoen. In 2024 en 2025 experimenteren we met een verdere inzet op chronische eenzaamheid bij jongeren (jongeren voldoende sociaal redzaam maken, zodat zij hun eigen netwerk kunnen ontwikkelen dat voldoet aan hun behoeften). Eventuele voortzetting na 2025 volgt na de evaluatie hiervan.	Roetz (voorheen YMCA Jeugdwerk) en Travers Welzijn	2024 en 2025. Eventuele voortzetting na 2025 na evaluatie	Brede SPUK GALA Eén tegen eenzaamheid	In ontwikkeling

Stimuleren van betekenisvolle sociale contacten om te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij criminaliteit.	Mede naar aanleiding van het onderzoek van onderzoeksbureau Beke naar de omvang, aard en aanpak van de jeugdcriminaliteit in Zwolle is de Uitvoeringsagenda jeugd en veiligheid opgesteld. De netwerkregisseur jeugd en veiligheid is aangesteld om verder uitvoering te geven aan een deel van de acties. Zo is op drie middelbare scholen Veilig In en Om school (VIOS) gestart, waarbij partijen zich samen inzetten voor het creëren van een veilig schoolklimaat. Daarnaast wordt er in de Opgave jeugd gewerkt aan een domeinoverstijgende structurele interne samenwerking rondom jeugd. Hierbij wordt onder andere in kaart gebracht wat er nodig is om te voorkomen dat jongeren betrokken raken bij criminaliteit, ook in relatie tot de sociale basis jeugd. Voorgaande sluit aan bij de lokale aanpak zorg en veiligheid.	Gemeente Zwolle + partners veiligheid en sociale basis jeugd	Doorlopend	Uitvoeringsagenda jeugd en veiligheid: incidentele versterkingsgelden RIEC ON + regulier budget veiligheid + Preventie met Gezag	In uitvoering+ In ontwikkeling
Versterken van het gewone leven van ouders met jonge kinderen door het samen kunnen delen van opvoedervaringen.	Eind 2022 is het project Wijkgericht werken rondom het jonge kind afgerond. In dit project zijn ouders, professionals (sociaal wijkteam, Travers Welzijn, GGD) en onderzoekers (lectoraten Viaa) in leergemeenschappen aan de slag gegaan in drie Zwolse wijken met het samenwerken aan preventie en normalisatie. Hoewel de wijken verschillende wijkprofielen kenden resulterend in verschillende activiteiten, kwam er wel een overkoepelende behoefte uit de diverse leergemeenschappen: het versterken van het gewone leven van ouders met jonge kinderen door het samen kunnen delen van opvoedvragen. In de drie Zwolse wijken waar het project liep zijn de activiteiten ingebed in de bestaande subsidieafspraken. Naar aanleiding van signalen dat uitbreiding naar de andere twee Zwolse wijken wellicht gewenst is, zal in 2024 worden onderzocht of en hoe dit vorm kan krijgen.	N.t.b.	2024 verkenning, 2025 vervolgacties o.b.v. verkenning	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken + Brede SPUK GALA Kansrijke Start	In uitvoering+ In ontwikkeling

Ambitie 2: Inwoners zijn vitaal en gezond

Inwoners zijn vitaal en gezond is een tweede ambitie in de Visie sterke sociale basis. Doelen beschreven onder deze ambitie zijn het bevorderen van een gezonde leefstijl, het bieden van gelijke kansen op gezondheid, het verkleinen van gezondheidsachterstanden en het bieden van een gezonde leefomgeving. De uitvoering van deze ambitie en doelen is al geborgd in verschillende beleidslijnen, onder andere in de Beleidsagenda gezondheid 2022-2026 (en het resulterende Uitvoeringsplan beleidsagenda gezondheid 2022-2026) en het Zwols sportakkoord II.

Deze uitvoeringsagenda vult deze beleidslijnen aan en legt hierbij de nadruk op het versterken van de veerkracht en weerbaarheid van kinderen, jongeren en ouders en van het opvoedklimaat rond gezinnen, in wijken en op scholen in Zwolle. Dit is lijn met het uitgangspunt in Zwolle dat het sociaal wijkteam 'het gewone' (sport/hobby's/sociale contacten) meeneemt bij de vraagverheldering, waardoor het van belang is dat de sociale basis voldoende aanbod heeft rondom bewegen en gezondheid.

Ook in de eerder genoemde top 10 van beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren (Nederlands Jeugdinstituut) komt voorgaande terug; constructieve tijdsbesteding van jeugdigen gaat om kansen die geboden worden vanuit het gezin en de gemeenschap om in hun vrije tijd deel te kunnen nemen aan onder andere sport, clubs of verenigingen, en diverse studies tonen aan dat constructieve tijdsbesteding gecombineerd met positieve relaties met leeftijdsgenoten en volwassenen een buffer vormt tegen risico's en de kans op risicovol gedrag vermindert.

Gerelateerde cijfers	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
% zwangere vrouwen met psychische of psychiatrische problemen		10,2%	11,6%	10,8%			
% zwangere vrouwen in een zeer kwetsbare situatie		1,3%	1,7%	1,2%			
% jongeren in klas 2 en 4 dat de laatste vier weken vijf glazen of meer bij een gelegenheid heeft gedronken (bingedrinking)				13% (Regio IJsselland = 20%)		11% (Regio IJsselland = 22%)	
% jongeren in klas 4 dat ooit hasj of wiet heeft gebruikt				12% (Regio IJsselland = 10%)		11% (Regio IJsselland = 10%)	
% jongeren in klas 2 en 4 met risico op problematisch gebruik van social media				7% (Regio IJsselland = 7%)		9% (Regio IJsselland = 9%)	
% jongeren in klas 2 en 4 dat vijf of meer dagen per week minstens 1 uur beweegt.				48% (Regio IJsselland = 48%)		43% (Regio IJsselland = 45%)	
% jongeren in klas 2 en 4 dat wekelijks sport bij een club, vereniging of week minstens 1 uur beweegt. sportschool				78% (Regio IJsselland = 78%)		78% (Regio IJsselland = 76%)	

Subdoelen	Actie(s)	Uitvoerder	Wanneer	Financiering	Status
Uitvoeren van preventieve activiteiten na vroegsignalering van een risicosituatie in de jeugdgezondheidszorg.	In aanvulling op de reguliere signalering van mogelijke problemen voor, bij of na de geboorte van een kind vanuit het regionale basistakenpakket jeugdgezondheidszorg voert de GGD de volgende activiteiten uit: • Voorzorg: het geven van intensieve begeleiding aan kwetsbare (aanstaande) jonge moeders bij het opgroeien en opvoeden tot hun kind twee jaar wordt. Voorzorg is gericht op het bevorderen van de gezondheid en het vergroten van de ontwikkelingskansen van moeders en kinderen. • Nu Niet Zwanger: het programma Nu Niet Zwanger ondersteunt kwetsbare mensen om een bewuste keuze te maken over het moment van hun kinderwens. Nu Niet Zwanger biedt handvatten aan hulpverleners om met cliënten over de kinderwens, seksualiteit en anticonceptie te praten. Het doel van Nu Niet Zwanger is om onbedoelde zwangerschappen bij kwetsbare mensen te voorkomen. • Prenatale voorlichting: in samenwerking met verloskundigen en kraamzorg verzorgt de jeugdgezondheidszorg voorlichtingen voor aanstaande ouders, met als beoogde resultaten versterking van de autonomie van aanstaande ouders en bevordering van een goede overgang van verloskundige en kraamzorg naar jeugdgezondheidszorg. • Centering parenting: bij centering parenting vervangen groepsbijeenkomsten voor een groot deel de één-op-één contactmomenten bij de jeugdgezondheidszorg. Centering parenting versterkt de eigen kracht van ouders, verhoogt sociale steun en biedt integrale zorg. • Armoede en gezondheid: binnen deze interventie werken jeugdgezondheidszorg en de afdeling inkomensondersteuning van de gemeente Zwolle samen. De rol van de jeugdverpleegkundige spitst zich toe op het signaleren van de problematiek en het toeleiden van ouders naar de afdeling inkomensondersteuning indien nodig. • Ondersteuning van moeders in de opvang: jeugdverpleegkundigen leggen extra huisbezoeken af bij (aanstaande) moeders in de opvang en geven voorlichtingsavonden in de opvang met onderwerpen over het opgroeien en opvoeden van kinderen.	GGD	Doorlopend met uitzondering van Nu Niet Zwanger. Nu Niet Zwanger betreft een pilot voor drie jaar (t/m 2025). Deze pilot wordt geëvalueerd waarna besloten wordt of Nu Niet Zwanger structureel doorgaat en of hier structurele middelen voor worden ingezet.	Financiering vanuit bestaande subsidieafspraken	In uitvoering
	Er wordt door verschillende organisaties, waaronder peuteropvangorganisaties en de GGD, gesignaleerd dat er bij de ontwikkeling van peuters steeds meer sprake is van opvoedproblematiek, waarbij ouders onder andere erg op zoek zijn naar wat wel en niet normaal is en moeite hebben grenzen te stellen. Vanaf 2024 zal in twee wijken de interventie Peuter in zicht worden ingezet. Ouders die voor deze interventie in aanmerking komen krijgen advies en tips over de ontwikkeling en opvoeding van hun peuter, om het zelfvertrouwen als ouder te vergroten. Na twee jaar wordt deze inzet (en het mogelijke verschil tussen beide wijken) geëvalueerd. Na deze evaluatie wordt besloten over eventuele voortzetting.	GGD	2024 en 2025 (in twee wijken). Eventuele voortzetting na 2025 na evaluatie.	Brede SPUK GALA Kansrijke Start	In ontwikkeling

Inzetten op dooront-wikkeling Kansrijke Start, zoals stevigere coalitievorming en activiteiten ter versterking van de coalitie.	Er wordt in Zwolle al ingezet op het helpen van (aanstaande) kwetsbare ouders zodat hun kinderen zo gezond mogelijk hun leven starten. De eerste 1000 dagen van het kind zijn hierbij van doorslaggevend belang. Het Gezond en Actief Leven Akkoord benadrukt het belang van het verder versterken, uitbouwen en structureel verankeren van de lokale ketenaanpak Kansrijke Start. In lijn met het Gezond en Actief Leven Akkoord is een op-dracht uitgezet voor een projectleider Kansrijke Start. De projectleider Kansrijke Start zal verantwoordelijk zijn voor het versterken van coalities en netwerken binnen het Kansrijke Start programma. De nadruk ligt hierbij op het versterken van coalities en het verbinden van bestaande initiatieven. Daarnaast zal de projectleider verantwoordelijk zijn voor het identificeren van nieuwe kansen die helpen bij het ondersteunen van kwetsbare gezinnen tijdens de eerste 1000 dagen van een kind.	Travers Welzijn (project-leider Kansrijke Start) + GGD (extra inzet verpleeg-kundig specialist m.b.t. Kansrijke Start) + andere betrokken partijen Kansrijke Start	2024 t/m 2026	Brede SPUK GALA Kansrijke Start	In ontwik-keling
Stimuleren van de bijdrage die bewegen kan leveren aan de veerkracht en weerbaarheid van jeugdigen.	We zien steeds meer dat tijd en ruimte om te bewegen en samen te sporten van groot belang zijn voor met name jongeren, ook om angststoornissen en de gevolgen daarvan te verminderen. Sport en bewegen draagt bij aan het vergroten van het zelfbewustzijn en zelfvertrouwen, en kan daarom preventief werken en een noodzakelijk beroep op andere, individuele ondersteuning uit onder meer specialistische jeugdhulp verminderen. Er zijn in Zwolle al goede ervaringen opgedaan met 'groepen met een doel' op basis van bewegen en buiten zijn, waaronder Vuurkracht (onderdeel jongerenwerk). In 2024 onderzoeken we of deze ontwikkeling verdere versterking behoeft, zodat we hier in 2025 eventuele vervolgacties op kunnen inzetten.	N.t.b.	2024 verken-ning, 2025 vervolgac-ties o.b.v. verkenning	N.t.b.	In ontwik-keling
Doorontwik-kelen van de preventieaanpak van middelen-gebruik onder jongeren door benodigde verbindingen te leggen in het netwerk van preventiepart-ners.	Er zal in de gemeente Zwolle een verslavingsbeleid worden opgesteld. Hierbij zal ook een bijdrage worden geleverd vanuit het jeugdperspectief, omdat we zien dat preventie van middelengebruik juist in deze leeftijdsfase van belang is. Verschillende partijen zijn al betrokken bij de universele en selectieve preventie van middelengebruik onder jongeren, zoals Tactus, GGD, THINK op School, Impluz en het sociaal wijkteam. Om de preventieaan-pak van middelengebruik onder jongeren door te ontwikkelen, is het maken van slimme verbindingen tussen de partijen van belang.	N.t.b.	2024	N.t.b.	In uitvoe-ring + in ontwikke-ling
	Een van de thema's van het Gezond en Actief Leven Akkoord is inzet op vroegsignalering van alcoholproblematiek. We zien jongeren en jongvolwassenen hierbij als belangrijke doelgroep. In 2024 onderzoeken we samen met de huidige preventiepartijen welke pre-ventieactiviteiten rondom onverantwoord alcoholgebruik onder jongeren kunnen worden ingezet aanvullend op de huidige aanpak en implementeren deze in 2024 en 2025.	N.t.b.	2024 en 2025	Brede SPUK GALA OKO & vroegsig-nalering	In ontwik-keling

Ambitie 3: Inwoners hebben gelijke kansen op een zelfredzaam leven

Inwoners hebben gelijke kansen op een zelfredzaam leven is de laatste ambitie in de Visie sterke sociale basis. Doelen beschreven onder deze ambitie zijn het werken aan kansengelijkheid voor kwetsbare inwoners en het ondersteunen van inwoners bij het beschikken over voldoende basisvaardigheden. De uitvoering van deze ambitie en doelen voor jeugdigen en ouders is al geborgd in verschillende beleidslijnen, onder andere de Ontwikkelagenda passend onderwijs en jeugdhulp 2023-2026, de Notitie onderwijskansenbeleid 0-13 jaar 2021-2024, de Strategische onderwijsagenda 2022-2026, het Beleidsplan schulddienstverlening 2021-2025 en het Beleidsplan diversiteit en inclusie 2022-2026.

Deze uitvoeringsagenda vult deze beleidsterreinen aan en legt hierbij de nadruk op het vergroten van het vermogen van jeugdigen en ouders om met levensuitdagingen om te gaan. Hierbij houden we rekening met (landelijke en lokale) cijfers dat meisjes meer psychische klachten en prestatiedruk ervaren dan jongens.

Ook in de eerder genoemde top 10 van beschermende factoren die bijdragen aan een positieve ontwikkeling van kinderen en jongeren (Nederlands Jeugdinstituut) komt voorgaande terug; zo zijn positieve identiteit (de overtuiging dat je met je eigen gedrag persoonlijke doelen kan bereiken) en sociale competenties (interpersoonlijke vaardigheden die helpen gevoelens, gedachtes en gedrag te integreren om zo bepaalde sociale doelen te bereiken) geïdentificeerd als belangrijke beschermende factoren.

Gerelateerde cijfers	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
% jongeren in klas 2 en 4 dat (zeer) vaak stress ervaart door een of meerdere factoren				42% (Regio IJsselland = 39%)		42% (Regio IJsselland = 40%)	
% jongeren in klas 2 en 4 dat voldoende weerbaar is				90% (Regio IJsselland = 90%)		88% (Regio IJsselland = 88%)	
% jongens in klas 2 en 4 dat psychische klachten ervaart						17%	
% meisjes in klas 2 en 4 dat psychische klachten ervaart						41%	
% jongeren in klas 2 en 4 dat zich (zeer) gelukkig voelt				84% (Regio IJsselland = 85%)		74% (Regio IJsselland = 77%)	
% ouders dat aangeeft dat hun kind (4-12 jaar) voldoende weerbaar is						91% (Regio IJsselland = 91%)	
% ouders dat de opvoeding van hun kind (0-12 jaar) als moeilijk ervaart		5%				6% (Regio IJsselland = 6%)	
% ouders dat in het afgelopen jaar behoefte heeft gehad aan hulp van een deskundige voor (het opvoeden van) hun kind (0-12 jaar)		14%				24% (Regio IJsselland = 23%)	

Subdoelen	Actie(s)	Uitvoerder	Wanneer	Financiering	Status
Versterken van mentale weerbaarheid en veerkracht in de schoolsetting.	Gezien de hoeveelheid tijd die jeugdigen doorbrengen in de schoolsetting, is dit een goede context voor het aanbieden van interventies gericht op het vergroten van de mentale weerbaarheid en het mentaal welbevinden. Een van de onderdelen hiervan is de uitvoering van THINK op school op VO-scholen. THINK op School zet in op het sterker maken van de jongeren, de kracht van de groep en normaliseren. Het lesprogramma wordt afgestemd op basis van binnengekomen signalen; THINK op School vertaalt opgehaalde thema's en vragen in een passend aanbod THINK-lessen. Jongeren komen er in de lessen achter dat ze niet de enige zijn die met bepaalde zaken worstelen, en worden toegerust met vaardigheden om met de dingen die ze tegenkomen in het leven om te gaan. In 2024 onderzoeken we het verder uitbreiden van de inzet van THINK op School naar VO-scholen die nog niet meedoen, in combinatie met de mogelijke omslag van een aantal VO-scholen van de bestaande trainer variant (met inzet externe trainers) naar de nieuwe train-de-trainer variant (met inzet mentoren school als THINK trainers).	THINK op School	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken (50/50 financiering school/ gemeente)	In uitvoering
	Pilot lesprogramma THINK op School op PO-scholen. Door middel van deze pilot onderzoeken we het uitvoeren van een vergelijkbare aanpak in het basisonderwijs, in aanloop naar THINK op School in het voortgezet onderwijs, om op deze manier een doorgaande leerlijn te creëren.	THINK op School	Pilot in schooljaar 2023-2024 en schooljaar 2024-2025. Eventuele voortzetting vanaf schooljaar 2025-2026 na evaluatie.	NPO-gelden tijdens pilotperiode. In geval van continuering na evaluatie investeringsbudget sociale basis (50/50 financiering school/ gemeente)	In ontwikkeling
	Uitvoering Marietje Kessels Project op Zwolse PO-scholen. Het Marietje Kessels Project is een preventieproject om de weerbaarheid van kinderen in het basisonderwijs te vergroten. Hierbij leren de kinderen op te komen voor zichzelf en hun zelfvertrouwen te vergroten.	Stichting Vechterweerd	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken	In uitvoering

Versterken van mentale weerbaarheid en veerkracht door de inzet van collectieve preventie bij het voorkomen en behandelen van psychische klachten.	Uitvoering van collectieve GGZ preventie activiteiten die jeugdigen in een vroeg stadium de benodigde vaardigheden en kennis geven om zichzelf en hun naasten verder te helpen, zodat op deze wijze verergering van de problematiek en specialistische zorg voorkomen kan worden. Door de collectieve insteek kunnen jeugdigen elkaar versterken en leren van en met elkaar. Collectieve preventie wordt uitgevoerd op het gebied van: • kind en opgroeien (o.a. kinderen van een ouder met psychische of verslavingsproblematiek) • huiselijk geweld • naasten en mantelzorger • depressie, angst en stress Onderdeel van de doorontwikkeling hiervan is het onderzoeken of activiteiten nog laagdrempeliger kunnen worden aangeboden (bijvoorbeeld meer wijkgericht en op locaties in de wijk).	Impluz	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken	In uitvoering
Optimaliseren van de informatievoorziening aan jongeren op hun weg naar zelfstandigheid.	Voor jongeren verandert er veel wanneer ze achttien jaar worden; een leeftijd die gepaard gaat met meer eigen verantwoordelijkheden. Daarom werken we samen met Kwikstart. Kwikstart is een app/website met landelijke en lokale informatie voor jongeren die achttien jaar worden. Op Kwikstart kunnen jongeren zoeken naar antwoorden op en informatie vinden over allerlei vragen die zij tegenkomen wanneer zij achttien worden. Vanuit de gemeente Zwolle hebben we de lokale informatie aangevuld en onder de aandacht gebracht in onder andere jongerencentra en scholen. We blijven inzetten op de informatie actueel houden en het verder onder de aandacht brengen van Kwikstart op daarvoor geschikte locaties. Zo gaan we verkennen of Kwikstart tijdens de Bruisweek onder de aandacht gebracht kan worden.	Gemeente Zwolle en Kwikstart	Doorlopend	N.v.t.	In uitvoering

Versterken van het opvoedklimaat in kwetsbare gezinnen door middel van laagdrempelige opvoed- en gezinsondersteuning bij alledaagse opvoedvragen.	Inzet van getrainde vrijwilligers die bij ouders met een hulpvraag thuis komen en hier vriendschappelijke en praktische ondersteuning bieden bij het opvoeden van kinderen. Ouders en verzorgers krijgen handvatten om problemen in de opvoeding tijdig aan te pakken.	Home-Start	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken	In uitvoering
	Inzet van getrainde vrijwilligers die jeugdigen opvangen komend uit kwetsbare gezinnen die geen beroep kunnen doen op een eigen netwerk. Het kind blijft bij de ouder wonen en de ouder behoudt de regie over de opvoeding. Op die manier voorkomt steunouderschap de inzet van (zwaardere) hulpverlening.	Steunouders	Doorlopend	Financiering vanuit bestaande subsidie-afspraken	In uitvoering
	Er is gesignaleerd dat het opvoedklimaat in Zwolle verder kan worden versterkt door middel van collectieve laagdrempelige opvoedondersteuning. Een voorbeeld hiervan is de gemeente Raalte, waar vanuit het Centrum voor Jeugd en Gezin cursussen, workshops en lezingen op het gebied van opvoeden en opgroeien worden gegeven (bijvoorbeeld over omgaan met social media gebruik van het kind of over omgaan met ruzie in het gezin). Naar aanleiding van deze signalen gaan we in 2025 onderzoeken of inzet hierop gewenst is en zo ja, wat voor vorm dit zou moeten krijgen in Zwolle.	N.t.b.	2025	N.t.b.	In ontwikkeling

Ambitie 4: Overkoepelende randvoorwaarden

Naast de voorgaande inhoudelijke ambities, zijn er een aantal randvoorwaarden die de basis vormen waarop een sterke sociale basis jeugd kan worden gebouwd.

Deze overkoepelende randvoorwaarden helpen ervoor te zorgen dat interventies doelgericht, effectief en efficiënt worden ingezet.

Subdoelen	Actie(s)	Uitvoerder	Wanneer	Financiering	Status
Verder versterken van het netwerk van partners rondom de sociale basis jeugd.	De gemeente Zwolle zet in op een sterke sociale basis, en we zien dat hier al veel oplossingen in worden gevonden. Vanuit de proeftuin Samenspel in de Wijk (waar wijkgericht wordt geleerd om op een andere manier te kijken, denken en doen bij ondersteuningsvragen van gezinnen) zien we een aantal rode draden wanneer het gaat over hoe het netwerk van partners rondom jeugd verder te versterken: het belang van wijkgericht werken, van flexibiliteit en van wendbaarheid. We zien hier dat het meest wordt geleerd van dilemma's in de uitvoering, en van het rond deze thema's in kleine leergemeenschappen in gesprek gaan. In 2024 volgt een collegevoorstel om in de proeftuinwijken op bovenstaande wijze te werken aan het verder versterken van het netwerk van partners rondom de sociale basis jeugd. Hierin zal worden voorgesteld om te experimenteren met het gezamenlijk (sociaal wijkteam en partners sociale basis jeugd) vinden van passende oplossingen voor dilemma's in de uitvoering. Uitgangspunt hierbij is het ontwikkelen van antwoorden in de sociale basis voor vragen die nu nog richting gespecialiseerde jeugdhulp gaan, maar duurzamer zouden kunnen worden opgelost in de sociale basis. In het collegevoorstel wordt ingegaan op benodigde randvoorwaarden (ontwikkeltijd en wendbaar 'leerbudget' op wijkniveau).	Gemeente Zwolle + aantal partners sociale basis jeugd	2024 collegevoorstel	Voorgestelde dekking in collegevoorstel: Investerings-budget sociale basis c.q. vervolg-invulling sociaal herstelplan (middelen preventie jeugd)	In uitvoering + in ontwikkeling
Monitoren van de resultaten en effectiviteit van de preventieve programma's en interventies om te zien of ze het gewenste effect hebben.	De resultaten en effectiviteit van de ingezette preventieve programma's en interventies worden reeds gemonitord aan de hand van outcome-criteria die worden vastgelegd in prestatieafspraken. Op basis van evaluatie hiervan wordt het beleid bijgestuurd en worden verbeteringen aangebracht. Vanaf 2024 willen we de monitoring meer in lijn brengen met de outcome-criteria gebruikt in het jaarlijkse cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp (opgroeien, zelfbewustzijn, participatie en zelfvertrouwen), zodat preventieve en gespecialiseerde interventies makkelijker met elkaar vergeleken kunnen worden. Daarnaast zullen verwijzingen van het sociaal wijkteam naar de sociale basis worden toegevoegd aan het dashboard jeugd sturingsinformatie (naast de hierin nu al gemonitorde inzet van de sociale wijkteams en gespecialiseerde jeugdhulpaanbieders).	Gemeente Zwolle + partners sociale basis jeugd	Doorlopend	N.v.t.	In uitvoering + in ontwikkeling
Gebruikmaken van beschikbare data om zicht op hoe het met de jeugd gaat te optimaliseren.	Om het zicht op hoe het met de jeugd in Zwolle gaat te optimaliseren, is het van belang gebruik te maken van beschikbare data. Dit doen we onder andere al via bronnen als verslagen van subsidiepartners, het dashboard jeugd sturingsinformatie, het cliëntervaringsonderzoek jeugdhulp et cetera. Daarnaast werken we vanaf 2024 aan de ontwikkeling van een kinderindex / jongerenindex, waarbij beschikbare databronnen over hoe het met de jeugd in Zwolle gaat worden gecombineerd en laagdrempelig en wijkgericht ter beschikking worden gesteld aan de stad.	Gemeente Zwolle	Doorlopend + ontwikkeling kinderindex/ jongeren-index vanaf 2024	Ontwikkeling kinderindex/ jongerenindex: middelen hervormings-agenda sociaal domein t.b.v. monitoring jeugd + reservepost Gelijke Kansen Agenda	In uitvoering + in ontwikkeling

Colofon

Titel	Uitvoeringsagenda sociale basis jeugd
Uitgave	Gemeente Zwolle
Vormgeving	Communicatie, Gemeente Zwolle

april 2024

www.zwolle.nl